

חוק העונשין (תיקון מס' 102), התש"ע-2009*

1. תיקון סעיף 51א
- בחוק העונשין, התשל"ז-1977' (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 51א, במקום ההגדרות "עבודת משק", "עבודה ציבורית" "עבודת שירות" ו"עובד שירות" יבוא:
- "עבודת שירות" – עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר, שהיא למטרות של תועלת הציבור, במוסד ממוסדות המדינה, או בגוף אחר או בסוגי גופים, שקבע השר לביטחון הפנים;
- "עובד שירות" – מי שנידון לעונש מאסר בעבודת שירות מהמועד שנקבע לתחילת ביצוע עבודת השירות."
2. תיקון סעיף 51ב
- בסעיף 51ב לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "אדם" יבוא "נאשם", במקום "רשאי להחליט שהנידון" יבוא "רשאי להחליט, בגזר הדין, שהנידון", ובמקום "קבע את סדר נשיאת העונש" יבוא "יישא הנידון את חלק העונש האמור בתום תקופת המאסר בפועל, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת";
- (2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב) בית המשפט לא יחליט כאמור בסעיף קטן (א) כי נאשם יישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות, אלא אם כן מתקיימים כל אלה:
- (1) בית המשפט קיבל, לפני מתן גזר הדין, חוות דעת מטעם הממונה (בסימן זה – חוות דעת הממונה) בדבר התאמתו של הנאשם לעבודת שירות, וכן בדבר האפשרות להשמתו בה ובדבר עבודת השירות שהנאשם יכול לעבוד בה והתנאים שבהם תבוצע;
- (2) הנאשם הסכים לשאת את עונש המאסר בעבודת שירות, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוות דעת הממונה.
- (ב) בחוות דעת הממונה יפורטו אלה:
- (1) התאמתו, אי-התאמתו או מגבלות על התאמתו של הנאשם לביצוע עונשו בעבודת שירות, נוכח קיומו של יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופו או בחייו של אדם, לרבות בנאשם עצמו, אם יישא הנאשם את עונש המאסר בעבודת שירות; קביעת אי-התאמתו או מגבלות על התאמתו של הנאשם תתבסס על חוות דעת שקיבל הממונה, אם ניתנה כזו, מקצין משטרה שהסמיך לכך ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל, עובד שירות הביטחון הכללי שהסמיך לכך ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי או קצין בשירות בתי הסוהר שהסמיך לכך ראש חטיבת המודיעין בשירות בתי הסוהר, לפי העניין;
- (2) אפשרות השמתו או אי-השמתו של הנאשם בעבודת שירות מתאימה למצבו הבריאותי ולמוגבלויותיו, אם ישנן, יכולתו להיות מועסק בסוגי מקומות העבודה שניתן להעסיק בהם עובד שירות ויכולתו לעמוד בשעות העבודה הנדרשות ובנוהלי עבודה הנהוגים בסוגי מקומות עבודה כאמור; לעניין זה, רשאי הממונה להתבסס על אלה:
- (א) העבירה שבה הורשע הנאשם;

* התקבל בכנסת ביום ט"ו בחשוון התש"ע (2 בנובמבר 2009); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה – 384, מיום י"ד באייר התשס"ח (19 במאי 2008), עמ' 582.

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשס"ח, עמ' 812.

(ב) הרשעות קודמות של הנאשם;

(ג) חוות דעת מטעם גורם טיפולי בעניינו של הנאשם, אם ניתנה, ובכלל זה – אם נערך תסקיר של קצין מבחן בקשר להליך שבו התבקשה חוות דעת הממונה – סיכום והמלצות של התסקיר, ואם הוכנה הערכת מסוכנות לפי חוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006² – תמצית הערכה עדכנית;

(ד) צו פיקוח לפי חוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006, וצו על פי חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה-2004³, אם הוצאו בעניינו של הנאשם;

(ה) הערכות שניתנו בעבר לעניין אופן הביצוע של עבודות שירות קודמות על ידי הנאשם;

(ו) מצבו הבריאותי של הנאשם ומוגבלויותיו, אם ישנן, לרבות חוות דעת מטעם גורם טיפולי לעניין זה.

(2) לצורך השמת הנאשם בסוג מסוים של עבודת שירות, נוכח קיומן של מגבלות השמה, רשאי הממונה להתבסס על המידע המנוי בסעיף קטן (ב1)(2)(א) עד (ו), ועל מידע בדבר עברו של הנאשם; ואולם מידע שאינו מנוי בסעיף קטן (ב1)(2), לא יובא לפני בית המשפט, ולא ישמש עילה לאי-השמת הנאשם בעבודת שירות.

(3) לא מצא הממונה מקום מתאים להשמת הנאשם בעבודת שירות, נוכח המידע המנוי בסעיף קטן (ב1)(2)(א) עד (ו), יודיע על כך לבית המשפט, ויפרט את הפעולות שביצע לצורך איתור מקום מתאים, ומתי עתיד להתפנות מקום מתאים להשמת הנאשם, בשים לב למידע כאמור.

(4) (1) בית המשפט רשאי להורות לממונה להציג לפניו מידע כאמור בסעיף קטן (ב1)(1), שעליו מבוססת חוות דעת הממונה, שהוא חסוי על פי דין או שגילוי לנאשם או לבא כוחו עלול, לדעת גורם כאמור בסעיף קטן (ב1)(1), לפגוע בביטחון המדינה או בעניין ציבורי חשוב אחר (בסימן זה – מידע חסוי).

(2) לבקשת הנאשם או בא כוחו, יורה בית המשפט לממונה להתיר לנאשם לעיין במידע שעליו מבוססת חוות דעת הממונה לגביו; היה המידע שעליו מבוססת חוות הדעת כאמור מידע חסוי ומצא בית המשפט כי העניין שיש באי-גילוי עדיף מהצורך לגלותו לשם עשיית צדק, לא יורה על עיון הנאשם במידע האמור, ויורה לממונה להעביר לנאשם תמצית או פרטים של המידע החסוי, ככל שניתן לעשות כן בלי לפגוע בביטחון המדינה או בעניין הציבורי החשוב האחר.

(3) בית המשפט רשאי לעיין במידע חסוי אף שלא בנוכחות הנאשם ובא כוחו ובלי לגלות להם את תוכנו, אלא אם כן התנגד הנאשם לעיון בית המשפט במידע החסוי; התנגדות כאמור תיחשב כחזרה מהסכמת הנאשם לנשיאת עונשו בעבודת שירות.

(4) הורה בית המשפט לממונה לתת לנאשם לעיין במידע חסוי שעליו מבוססת חוות הדעת, רשאי היועץ המשפטי לממשלה להגיש עתירה נגד גילוי המידע; עד למתן החלטה בעתירה לא יגולה החומר.

² ס"ח התשס"ו, עמ' 234.

³ ס"ח התשס"ה, עמ' 6.

(5) לצורך החלטתו בעניין התאמתו בלבד של הנאשם לעבודת שירות, רשאי בית המשפט להביא בחשבון גם מידע חסוי שהובא לפניו לפי סעיף קטן זה.

3. בסעיף 151 לחוק העיקרי –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

”(א) הטיל בית המשפט עונש מאסר בעבודת שירות, תחל עבודת השירות ביום שקבע בית המשפט, בהתחשב בהמלצת הממונה ולא יאוחר מחודש מיום מתן גזר הדין, אלא אם כן הורה בית המשפט על התחלת עבודת השירות במועד מאוחר יותר; קבע בית המשפט כי הנידון יישא רק חלק מתקופת המאסר בעבודת שירות, תחל עבודת השירות ביום שלאחר תום תקופת המאסר בפועל; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי סעיף 87.”;

(2) במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

”(ד) הממונה או סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל”ב-1971⁴ (להלן – פקודת בתי הסוהר), המשמש רכז עבודת שירות מחוזי שהממונה הסמיך לכך (בסימן זה – רכז עבודת שירות מחוזי), רשאי להעביר עובד שירות למקום עבודה אחר מטעמים סבירים.”

4. סעיף 151 לחוק העיקרי – בטל.

5. בסעיף 151 לחוק העיקרי –

(1) בכותרת השוליים, במקום ”בעבודה ציבורית” יבוא ”בעבודת שירות”;

(2) המילים ”בעבודה ציבורית” – יימחקו.

6. במקום סעיף 151 לחוק העיקרי יבוא:

”תקופת עבודת 151. (א) תקופת עבודת השירות תהיה כפי שקבע בית המשפט בגזר הדין (בסימן זה – תקופת עבודת השירות), והנידון יבצע את עבודת השירות במהלך התקופה האמורה ברציפות, בכפוף להוראות סעיף זה.

(ב) שבוע עבודה של עובד שירות יהיה בן חמישה ימי עבודה; מספר שעות העבודה ביום עבודה של עובד שירות יהיה שמונה שעות וחצי רצופות, ואולם רשאי בית המשפט או הממונה, במקרים חריגים בשל נסיבות מיוחדות של הנאשם או בהתאם לנהוג במקום עבודת השירות, לאשר ביצוע עבודת שירות בהיקף שעות יומי נמוך יותר, ובלבד שלא יפחת משש שעות עבודה ביום.

(ג) עובד שירות לא יעבוד ביום מנוחה כמשמעותו בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש”ח-1948⁵, בימי שבתון שנקבעו בחיקוק, וכן ביום נוסף במהלך השבוע שיקבע הממונה על פי הנהוג במקום עבודת השירות ולפי צרכיו של מקום העבודה האמור; הימים המנויים בסעיף קטן זה יבואו במניין תקופת עבודת השירות.”

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

⁵ ע”ר 2, תוס’ א’, עמ’ 1.

7. בסעיף 151 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 151

- (1) בסעיף קטן (א), אחרי "הממונה" יבוא "או רכז עבודת השירות מחוזי";
- (2) בסעיף קטן (ב), הסיפה החל במילה "ההודעה" – תימחק;
- (3) בסעיף קטן (ג), במקום "הממונה או מפקח" יבוא "הממונה, רכז עבודת השירות או מפקח, ואם נעדר מסיבות רפואיות – גם באישור רופא"; ובמקום "שר המשטרה" יבוא "השר לביטחון הפנים";
- (4) בסעיף קטן (ד), במקום "ימי הפסקת" יבוא "תקופת הפסקת" ובסופו יבוא "למעט היעדרות מסיבות רפואיות בשל תאונת עבודה שאירעה במסגרת עבודת השירות ובמקום עבודת השירות".

8. במקום סעיף 151 לחוק העיקרי יבוא:

- "חובותיו של עובד שירות
- (א) עובד שירות יבצע את עבודת השירות שהוטלה עליו ויצייט לכללים ולהוראות שקבעו הממונה, רכז עבודת שירות ומפקח, לפי העניין, בכל הקשור לעבודת השירות.
 - (ב) עובד השירות יודיע לממונה על כתובת מגוריו הקבועה, וכן יודיע לממונה על כל שינוי בכתובת המגורים האמורה, בתוך 48 שעות ממועד השינוי."

9. בסעיף 151 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 151

- (1) בסעיף קטן (א) –
 - (א) במקום הרישה יבוא "נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, ראשי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין";
 - (ב) בפסקה (1), אחרי "הוא" יבוא "לא התייצב לתחילת ריצוי עבודת השירות או", ובמקום "הממונה או המפקח" יבוא "הממונה, רכז עבודת השירות, המפקח או רופא";
- (ג) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מניחה את הדעת";
- (ד) בפסקה (4), במקום "הממונה או של המפקח" יבוא "הממונה, של רכז עבודת השירות או של המפקח";
- (ה) במקום פסקה (5) יבוא:

"(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות";
- (6) הוא הסתיר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמתו לעבודת השירות או השמתו בה.";

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(א1) שימוע לפי סעיף קטן (א) ייערך בעל פה ויתועד בכתב; הוזמן עובד השירות לשימוע כאמור ימשיך עובד השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום הזמנתו של עובד השירות לשימוע ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודת השירות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(ב) (1) הודעה על החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, בלא שיהוי, לעובד השירות, במקום עבודת השירות או במשרדי הממונה, ואם העובד לא החל בביצוע עבודת השירות או נעדר ממקום עבודתו, תישלח לו ההודעה בדואר רשום לכתובת המגורים שהודיע עליה לממונה לפי סעיף 15(ב); נשלחה ההודעה בדואר רשום לפי פסקה זו, יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום משלוח ההודעה, אלא אם כן הוכיח העובד כי לא קיבל את ההודעה מסיבות שאינן תלויות בו.

(2) החל עובד השירות בביצוע עבודת השירות והתקבלה החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תופסק עבודתו למחרת היום שבו נמסרה לו ההודעה";

(3) בסעיף קטן (ג), במקום "החלטת נציב בתי הסוהר" יבוא "החלטה", במקום "תוך שבעה" יבוא "בתוך 14" ואחרי "ההחלטה" יבוא "ואולם רשאי בית המשפט, לבקשת עובד השירות, להאריך את התקופה האמורה מטעמים מיוחדים שיירשמו";

(4) בסעיף קטן (ד), במקום "תימשך ההפסקה בעבודת השירות" יבוא "תעוכב תחילתה של עבודת השירות או תימשך הפסקתה, לפי העניין", ואחרי "ישא עובד השירות" יבוא "את עונשו או";

(5) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד1) החלטה לפי סעיף קטן (א) דינה כדין צו למאסרו של עובד השירות; הגיש עובד השירות עתירה והחליט בית המשפט לדחותה – ייכנס הצו לתוקפו למחרת היום שבו ניתנה ההחלטה כאמור; לא הגיש עובד השירות עתירה – ייכנס הצו לתוקפו למחרת היום שבו תמה התקופה להגשת העתירה";

(6) בסעיף קטן (ו), במקום "ימי עבודת השירות" יבוא "תקופת עבודת השירות".

תיקון סעיף 51 .10 בסעיף 51 –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) בפסקה (1), במקום "תופסק עבודת השירות מיום מתן גזר הדין ועובד השירות יישא את יתרת עונשו" יבוא "וקבע שהנאשם לא ישא אותו בעבודת שירות – לא תחל עבודת השירות או תופסק ביום מתן גזר הדין, לפי העניין, ועובד השירות יישא את עונשו או את יתרת עונשו, לפי העניין";

(ב) בפסקה (2), במקום "שאיננו עונש מאסר" יבוא "אחר מזה המנוי בפסקה (1)", במקום "תופסק" יבוא "לא תחל או תופסק, לפי העניין", ובמקום "יתרת עונשו" יבוא "את עונשו או את יתרת עונשו, לפי העניין";

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו – שופט או מותב אחר באותו בית משפט, לפי העניין, רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור על הנאשם עונש אחר אם התקיים אחד מאלה, ורשאי בית המשפט להורות כי עבודת השירות תופסק עד למתן החלטתו:

(1) הממונה הביא לפניו חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר, ולפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי-כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו;

(2) הממונה הביא לפניו חוות דעת המבוססת על חוות דעת של גורם מוסמך המנוי בסעיף 51ב(1)1, שלא היתה לפני בית המשפט בעת קבלת החלטתו לפי סעיף 51ב(א), או שלא היתה בידיעת הממונה בעת הדיון לפי סעיף 51ב(א), ועל פי חוות הדעת האמורות הנידון אינו מתאים לנשיאת המאסר בעבודת שירות, נוכח קיומו של יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופו או בחייו של אדם, לרבות בנאשם עצמו, אם יישא הנאשם את עונש המאסר בעבודת שירות או ימשיך לשאת את עונשו בעבודת שירות; הבאת חוות הדעת לפני בית המשפט תהיה בדרך הקבועה בסעיף 51ב(2).

(2א) הוגש נגד עובד השירות כתב אישום בשל עבירה אחרת לאחר שנגזר דינו לנשיאת המאסר בעבודת שירות, רשאי השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו – שופט או מותב אחר באותו בית משפט, לבקשת הממונה, ולאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, להורות שעבודת השירות לא תחל או תופסק, והנידון יישא את עונשו או את יתרת העונש בבית הסוהר, אם סבר בית המשפט על פי העובדות הנטענות בכתב האישום כי התחלת או המשך ביצוע עבודת השירות על ידי הנאשם אינם הולמים עוד נשיאה של עונש המאסר בעבודת שירות, לנוכח העיתוי של ביצוע העבירה, מהותה, חומרתה ונסיבות ביצועה";

(3) בסעיף קטן (ב), אחרי (א)2" יבוא "או סעיף קטן (א)2", במקום "שבעה ימים" יבוא "14 ימים" ובסופו יבוא "על החלטת בית משפט לגזור עונש אחר לפי סעיף קטן (א)1" יחולו הוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982⁶, לעניין ערעור".

תיקון סעיף 51יא

11. בסעיף 51יא –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "שר המשטרה" יבוא "השר לביטחון הפנים";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "בתיאום עם שירות התעסוקה" יבוא "בשקידה ראויה" ואחרי "מקומות לעבודת שירות" יבוא "למגוון סוגי אוכלוסייה, לרבות לאנשים עם מוגבלות".

תיקון סעיף 51יב

12. בסעיף 51יב –

(1) בכל מקום, במקום "שר המשטרה" יבוא "השר לביטחון הפנים";

(2) בסעיף קטן (ב), המילים "ושר העבודה והרווחה" – יימחקו, ובסופו יבוא "למעט תקנות שיתקין לעניין גופים כאמור בהגדרה "עבודת שירות" בסעיף 51א".

⁶ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

13. תיקון חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים – מס' 10
 בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981,⁷ בתוספת הראשונה, בפרט (כה1), במקום "לגבי מי שנידון לעבודת שירות" יבוא "לגבי נאשם שנתבקשה בעניינו חוות דעת מטעם הממונה על עבודת שירות לפי סעיף 51(ב1) לחוק האמור, וכן לגבי עובד שירות כהגדרתו בסעיף 51א לאותו חוק".

יעקב נאמן
 שר המשפטים

בנימין נתניהו
 ראש הממשלה

ראובן ריבלין
 יושב ראש הכנסת

שמעון פרס
 נשיא המדינה

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 322; התשס"ט, עמ' 115.

חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 9), התש"ע-2009*

1. תיקון סעיף 1 בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965,¹ בסעיף 4), אחרי "מקום מגוריו" יבוא "גילו".

יעקב נאמן
 שר המשפטים

בנימין נתניהו
 ראש הממשלה

ראובן ריבלין
 יושב ראש הכנסת

שמעון פרס
 נשיא המדינה

* התקבל בכנסת ביום כ"ב בחשוון התש"ע (9 בנובמבר 2009); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הכנסת – 279, מיום כ"ד בתשרי התש"ע (12 באוקטובר 2009), עמ' 2.
¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 240; התשס"ח, עמ' 97.